

Іванова С.М., канд. пед. наук,
зав. відділом відкритих освітньо-наукових інформаційних систем,
Електронна пошта: iv69svetlana@gmail.com
Кільченко А.В.,
наук. співр. відділу відкритих освітньо-наукових інформаційних систем,
Електронна пошта: allavk16@gmail.com,
Інститут цифровізації освіти НАПН України, м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ключові слова: оцінювання, педагогічні дослідження, педагогічні працівники,
післядипломна освіта

З розвитком цифрової трансформації важливими у системі освіти стали дослідження нових форм, методів та технологій провадження педагогічної діяльності. Застосування *інформаційно-цифрових технологій* з метою *оцінювання результативності педагогічних досліджень* є чинником науково-педагогічної діяльності, що дає змогу виокремити кількісні та якісні показники й суттєво впливати на ефективність проведення педагогічних досліджень. Ці питання є надзвичайно актуальними у сфері підвищення кваліфікації вчителів та інших педагогічних працівників, які покликані сьогодні швидко та ефективно впроваджувати інформаційно-цифрові технології у освітній процес.

Користуючись інформаційно-цифровими технологіями відкритого доступу можна здійснювати оцінювання публікаційної активності педагогів та науковців, відстежувати актуальність наукових досліджень, публікацій, кількість переглядів, здійснювати аналіз значень показників інформаційно-цифрових технологій [2].

Останнім часом в Україні, як і у всьому світі, все більше уваги приділяють проблемі оцінювання результативності наукової та науково-педагогічної діяльності, розробляють критерії оцінювання та показники, що відображають, як працюють окремі вчені, викладачі та колективи, підрозділи, наукові установи й заклади вищої освіти, в тому числі й післядипломної педагогічної освіти.

Актуальність зазначеної проблеми підтверджено такими законодавчими документами на державному рівні: «Цифрова адженда України – 2020. Проект» (Мінекономрозвитку України, 2016), де розкрито основні принципи цифровізації, «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою» (Український інститут майбутнього, 2019), проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року, який представлено Міністерством освіти і науки України на громадське обговорення [3, 4].

Світовий досвід показує, що серед усіх можливих *моделей оцінювання результативності наукової діяльності* виділяють *три* найбільш популярні, які активно обговорює наукова спільнота в реаліях сьогодення:

1. *Експертний метод* застосовано на використанні експертних технологій в кожній з наукових галузей за певний період. Основні недоліки – упередженість і тривалість у часі.

2. *Наукометричний підхід* спирається на статистичний аналіз показників різних

сфер діяльності вчених і наукових підрозділів, установ і закладів вищої освіти (далі – ЗВО) та здійснення суцільного оцінювання чи складання рейтингу. Основні проблеми – нехтування сутнісною характеристикою результатів наукової діяльності, «махінації» з цифрами.

3. *Гібридний метод* – поєднання результатів, отриманих експертним і наукометричним підходом, застосування кількісних показників як основи для проведення експертного оцінювання [2].

Питаннями визначення сучасних критеріїв оцінювання наукової діяльності займаються зарубіжні наукові центри — спеціальні комітети, що створені Радою Міжнародного математичного союзу, Міжнародної ради з промислової та прикладної математики (ICIAM), Інституту математичної статистики (ISM) у США, у Королівській академії мистецтв та наук Нідерландів, у Канадській федерації гуманітарних і соціальних наук [1].

Для оцінювання результативності досліджень наукових і науково-педагогічних працівників, підрозділів/лабораторій/кафедр та наукових установ/ЗВО та післядипломних освітніх закладів із використанням наукометричних, формальних (кількісних) показників необхідно враховувати напрям діяльності наукової установи, галузь, до якої вони відносяться, та особливості дослідницьких завдань, що поставлені перед ними. Зацікавленість у використанні *наукометричних показників* для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності зумовлена можливістю автоматичного їх обчислення інформаційно-цифровими технологіями. Для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень використовуються різні наукометричні показники, зокрема загальна кількість публікацій; індекс цитування публікацій, індекс Гірша та його модифікації (g-index й i-index), імпакт-фактор (IF), Science Citation Index (SCI), Immediacy Index (індекс оперативності) та ін. [1, 2].

Отже, питання застосування інформаційно-цифрових систем для оцінювання результативності наукової роботи підрозділів наукових установ, закладів вищої та післядипломної освіти сьогодні залишається недостатньо розкритим. У сучасних вітчизняних реаліях ця проблема набула підвищеної значущості, особливо в умовах інтегрування української системи освіти до європейського наукового та освітнього простору. У цьому ключі Міністерство освіти і науки України проводить реформування академічного сектору української науки з поступовим впровадженням механізмів ефективного контракту, конкурсного заміщення посад, атестації вчених та наукових установ [3, 4].

Список використаних джерел

1. Биков, В.Ю., Спірін, О.М., Іванова, С.М., Вакалюк, Т.А., Мінтій, І.С., & Кільченко, А.В. (2021). Наукометричні показники оцінювання результативності педагогічних досліджень наукових установ та закладів освіти. *Information Technologies and Learning Tools*, 6 (75), 289-308. <https://doi.org/10.33407/itlt.v86i6.4656>.

2. Кільченко, А.В. (2018). Використання бібліометричних і наукометричних систем для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. In *Інформаційні технології в освіті, науці й техніці (ІТОНТ-2018) : тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 травня 2018 р.*(с. 124-126). <https://lib.iitta.gov.ua/711028/>.

3. Міністерство освіти і науки України. (2018, 17 вересня). Методика оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукової установи (1008). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1504-18>.

4. Міністерство освіти і науки України. (2021, 25 травня). Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. <https://bit.ly/3OhF0S0>.